

Woordenlijst

Laatst bijgewerkt in maart 2021

Wie zich voor historisch onderzoek verdiept in archieven en de inventarissen daarvan (de lijst met wat er in het archief zit), komt onvermijdelijk vreemde termen tegen. Om de archiefonderzoeker te helpen, is door medewerkers van de Groninger Archieven een lijst samengesteld van de meest voorkomende vreemde woorden. De lijst is niet volledig of foutloos, maar kan dienen als een eerste naslagwerkje. Let op: de Nederlandse taal kende nog lang geen standaard spelling. Woorden kunnen per keer net iets anders worden geschreven.

Deze aanvullende woordenlijst is samengesteld door Emmy Woldring, redactielid van het [Maak Geschiedenisproject Open het Stadsbestuur](#).

Ab intestato -----	nalatenschap zonder testament, achtergelatende naaste erven
Abandonneren -----	verlaten
Abst. Secret -----	was geteickend
Abstinentie -----	geheelonthouding, onthouding van sterke drank, drugs of seks
Abstineren -----	afslaan, afwijzen, afwimpelen, bedanken, onthouden, vasten
Accederen -----	inwilligen, toestemmen
Accommodement ----	inrichting, schikking, vergelijk
Accresseren -----	aanwassen, toenemen, vermeederen, uitbreiden
Accuseeren -----	beschuldigen, aanklagen
Acquiescement -----	berusting, stilzwijgende erkenning
Acquiesceren -----	toestemmen
Actum (Act)-----	afgedaan, gedaan, verhandeld
Ad actum divisionis --	tot de boedelscheiding
Ad banc actum -----	voor deze actie
Ad judicem -----	de rechter
Ad longum -----	voor lang
Ad reditum patris ----	terug naar zijn vader
Ad usum jus habentium -	het recht van gebruik
Ad valvas -----	op borden mededelingen vermeld
Adimpleren -----	voldoen, volbrengen, nakomen, vervullen
Adfungeren -----	functie hebben van, optreden als
Adhiberen -----	gebruiken, toelaten, aanwenden, verlenen, toevoegen
Adiëren -----	(een erfenis) aanvaarden, aannemen, beheren, aanslaan
Adimpleti -----	verplichting bij een overeenkomst
Adjudiceren -----	gerechtelijk toewijzen, gunnen, toewijzen
Adjunctie -----	aanhechting, toevoeging
Adjudceeren -----	toewijzen
Adjungeren -----	bijvoegen
Admissie -----	licentie, toegang, toelating, toestemming, verlof
Admitteren -----	toelaten, vergunnen
Adsistentie -----	bescherming, assistentie
Adsisteren -----	identiteit bevestigen, aanwezig zijn
Advenant -----	overeenkomst
Advers -----	nadelige
Aeguitabel -----	billijkheid
Aequiteit -----	redelijkheid
Aestimeren -----	waarderen, schatten, waardig achten
Affigeren -----	neerslaan, kwellen, aanplakken, berichten
Affixie -----	aanplakking ter openbare bekendmaking

Affront -----	belediging
Aggreëren -----	toevoegen, samenvoegen
Agnosceren -----	erkennen, toestemmen, als echt erkennen, honoreren
Allegaten -----	aangehaalde schriften, plaatsen, verwijzingen
Allegatie -----	aangevoerde stelling, aanhaling, drukte, omslag
Allege(e)ren -----	voortbrengen, als bewijs in een proces aanvoeren, aanhalen
Altereren -----	veranderen
Alteratie -----	onverwachte verandering
Amplecteren -----	omvatten, omhelzen, omarmen
Annecteren -----	aanhechten, aanhangen, bijvoegen
Annus praesens -----	het jaar aanwezig
Anpegelinge -----	toespelingen
Antecessor-----	voorganger, voorouder
Apostille -----	legalisatie, beroepsbrief, kanttekening, naschrift
Apointieren -----	beredeneren
Apparentie -----	schijnbaarheid
Appellant -----	burger die hoger beroep instelt, in appèl gaat
Appeleren -----	bevatten, aanspreken, aanklampen, adiëren
Appellationis -----	in beroep gaan
Appliceren -----	toepassen, ten propoosten (onderwerp van gesprek)
Appointment -----	schikking in rechte
Apprehenderen -----	grijpen, vasthouden, gevangennemen, duchten, gewaarworden
Approberen -----	goedkeuring – vergunning – verklaren
Appropriëren -----	zich toe eigenen, zich toeschrijven, toekennen
Appui -----	steun, stut, leuning, toestemming, ondersteuning
Appruijeren -----	aan of op iets leunen, ondersteunen van een voorstel
Aquanimiteit -----	naar eer en deugd, recht, rechtmatigheid, rede, redelijkheid
Aquitabel -----	billijk
Archidiaconus -----	aartsdiaken
Aspireren -----	ambiëren, dingen naar, inademen, bedoelen, streven naar
Assécureren -----	verzekeren
Assiduïteit -----	volharding
Assigneren -----	aanwijzing voor betaling geven, dagvaarden
Assopiëren -----	stillen, in slaap wiegen, sussen
Assumeren -----	veronderstellen
Assumptie -----	benoeming, aanneming, opnemen
Atteinte -----	bereikte
Attestatie -----	afgelegde verklaring, getuigschrift, bewijs, certificaat
Attraperen -----	betrappen, vangen
Authoriseren -----	gezag geven
Authoriseren -----	gezag geven
Avoueren -----	bekennen, erkennen
Bandelier -----	riem waaraan een patroontas bevestigd is
Beemd -----	drasland, dreef, grasland, laaggelegen land
Belijenge -----	voorschriften
Beneficie -----	welddad, voorrecht, voordeel, (bene= goed, ficere=doen)
Besate -----	arrest, beslaglegging, in beslagneming
Besoigneren -----	beraadslagen, vergaderen over iets
Borderel -----	pand en hypotheekrecht, lijst met bedragen bv. kassa-inkomsten
Breken -----	ophouden
Brengeren -----	waarden van de brenger
Bijlbrief -----	eigendomsbewijs van een schip
Calumnia -----	lasteraar, kwaadspreker, eerrover
Candidate -----	Candid. Candidate
Cas -----	geval

Causa -----	oorzaak, reden, bewijs
Cautie -----	borg
Cedenten -----	opbrengst
Cederen -----	afstaan, afstand doen, bezwijken, houtsoort, overdragen
Cedul -----	rekening, recept
Censure -----	afkeuring
Cessereren -----	ophouden (in rechtspraak) achterhouden, afhaken, afzeggen
Cessi(e)-----	wijken, overdragen
Chercher -----	tolbeambte, douanier
Cito -----	dadelijk, met spoed, gezwind
Cives -----	burgers
Classis -----	regionale vergadering binnen protestants kerkgenootschap
Cohiberen -----	beperken, matigen, terughouden
Collat. Accord-----	unaniem
Colligeren -----	vergaderen, verzamelen, te weeg brengen, tellen
Commoditeit -----	goede gelegenheid
Commoveren -----	aandoen, bewegen, beroeren
Compareren -----	verschijnen voor het gerecht komen, gelijkenis vertonen
Compelle -----	dwangmiddel
Competeren -----	rechtmatig toekomen, aangaan
Complice -----	medeplichtig
Comportement -----	gedrag (handel en wandel)
Comprehenderen-----	samenvatten
Comptoir -----	kantoor van de ontvanger
Computeren -----	toerekenen, aanreken, rekenen
Concederen -----	bewilligen, toegeven, toestaan
Concernente -----	aangaande
Concerneren -----	betreffen, aanbehoren
Condemneren -----	veroordelen, verwijzen, doemen
Condescenderen -----	toegeven, schikken
Confereren -----	beraadslagen
Confessie -----	bekennen, belijdenis, biecht, erkentenis, geloof
Confinatie -----	hechtenis, geconfineerd: opsluiten zonder proces
Confineren -----	gevangen zetten, aanhouden, in hechtenis nemen
Confirmeren -----	bekrachten, bevestigen, gelijkmaken,
Confiteren -----	bekennen, biechten
Conformité -----	correctheid, overeenstemming
Confunderen -----	verwarren, kleineren, verwisselen, verruilen,
Confusie -----	verwardheid, chaos, schaamte, verwarring
Conniventie -----	oogluiking, toegevendheid, medeplichtigheid
Conscientie -----	het geweten, een gewetenszaak, berouw, bewustzijn
Consecutief -----	opeenvolgend, opvolgend
Consent -----	toestemming
Consensus -----	overeenstemming
Consenteren -----	goedkeuren, inwilligen, toestemmen
Consecutus -----	verkregen
Considerabel -----	hoogschatten, aanmerkelijk
Consideren -----	afwegen, beraden, beschouwen, overdenken
Considereren -----	hoogachten, in overweging nemen, overwegen
Consieren -----	overleggen
Consigneren -----	in bewaring geven
Consteren -----	volgen, voortkomen
Consumacian -----	vervuld
Contemplatie -----	beschouwing, bespiegeling, overdenking, meditatie
Contenteren -----	tevredenstellen, bevredigen
Contestatie -----	betwisting, onenigheid, twist
Contumaciam -----	bij verstek

Continuatie -----	aanhouding, vervolg, voortzetting
Consteren -----	volgen, voortkomen
Constiüeren -----	machtig maken, in plaatse stellen
Contringeren -----	beperken, samenwerken, dwingen, noodzaken
Contraordre -----	tegenbevel
Contravente -----	overtreding
Contrainte -----	bepersking
Contrarie -----	andersom, omgekeerd, tegengesteld
Contraventeurs -----	overtreders
Contumaciam -----	bij verstek (in contumaciam)
Contumacie -----	onwil, verstek laten gaan bij een rechtszaak
Contumax -----	iemand die verstek laat gaan
Convenable -----	geschikt
Conveniëren -----	overkomen, voor recht dagen, passen, voegen
Conventualen -----	kloosterlingen, bewoners
Converit enim judirem eum habere satisfactione cujus--	ten behoeve v.h. beoordelen, die vervulling
Converit -----	omzetten
Converteren -----	omkeren, verkeren
Conviceren -----	bijeenroeping van een vergadering
Copia -----	levering
Coram -----	voordat
Corpora -----	meervoud van corps (b.v. studentencorps)
Corroboratie -----	versterking, aangroei, aanvulling, expansie, extra manschappen
Costumen -----	gewoonten, oude herkomen
Coucheren -----	vastleggen, aanbrengeu, afspreken, ankeren, boeken
Cujus jurisdictione violata est	- die hun jurisdictie geschonden hebben
Cum annexis -----	met bijbehoren, met wat erbij hoort
Cum exhibitio -----	met aantekening van ontvangst, tijdens vergadering
Curator bonorum -----	goede verzorger, vertegenwoordiger van persoon en boedel
Currente processie ---	het huidige proces
De facto -----	feitelijk
Debourseren -----	voorschieten van geld
Decenteren -----	afstand nemen
Decerneren -----	besluiten, toekennen
Deces -----	doodsoorzaak
Decisie -----	beschikking, beslissing, besluit, mening, uitspraak
Decreteren -----	afkondigen, beslissen, besluiten, bevelen, gebiedene, gelasten
Dedommagement ----	schadeloosstelling
Defaillant -----	partij die in gebreke blijft te verschijnen, niet verschenen zijnde
Defectueuse -----	niet functionerend
Defenderen -----	verdedigen, beschermen, beschutten, bepleiten
Defereren -----	aanbrengen, aangeven, voorrang toekennen, een eed afleggen
Deficieren -----	ontbreken, niet toereikend zijn
Defroyeren -----	kostvrij houden
Dehorteren -----	ontraden, afraden, afmanen
Deimat -----	zie Deimt
Deimt -----	oppervlaktemaat, in 1 dag te maaien, 400 ² roeden
Delaj -----	vertraging
Delogering -----	verhuizing, verdrijving, verdringing
Demeleren -----	ontwarren, ophelderen
Denunciëren -----	aanzeggen
Dependeren -----	onderworpen zijn, afhankelijk zijn, ondergeschikt zijn.
Depescheren -----	schot brengen in, met spoed afdoen

Deployeren -----	aan de dag leggen, ontplooiën, ontvouwen, ontwikkelen, uitstaan
Deposideren -----	verstoten, uitdrijven, uit have en goed zetten
Desalcatie -----	overschot
Despicieren -----	versmaden, verachten, afzien
Destinatie -----	beschikking, bestemming, doel, lot, noodlot
Deriveren -----	afleiden, voortvloeien
Dernier ressort -----	juridisch oordeel, (laatste redmiddel)
Designeren -----	aanduiden, betekenen
Desiguatie -----	aanwijzing
Desisteren -----	afzien van iets
Despiciëren -----	afzien, versmaden, verachten, afkeuren
Destineren -----	bestemmen
Desavoueren -----	niet erkennen
Deterioreren -----	erger maken, verslimmen, verergeren (vaak medisch)
Detestable -----	verfoeilijk, schandalig, huiveringwekkend, ijselijk
Devolveren -----	afrollen, afwentelen
Dilatoir -----	opschortend
Diligentie -----	ijver, zorg, toewijding
Dimitteren -----	vrijlaten, vrijstellen, ontslaan
Disabuseren -----	wegnemen
Discernement -----	onderscheidingsvermogen
Disenssie -----	overeenkomst
Discrepantie -----	verschil, onderling afwijkend, uiteenlopend
Dismembreren -----	ontbinden, onderzoeken, opensnijden, ontleden
Disobedience -----	ongehoorzaamheid
Disponeren -----	schikken, beschikken, genegen, geschikt gevonden
Dispositie -----	een ordentelijk bestelling, of beschikking
Disquiesceren -----	uit rusten
Dissensie -----	tweedracht, onenigheid, verschil van mening
Dissiperen -----	verkwisten, onttrekken, onachtzaam worden
Distraheren -----	aftrekken, uitdelen, verkopen
Divulgeren -----	uitstrooien, verbreiden, bekendmaken, ruchtbaar maken.
Doleance -----	klaagbrief
Doleren -----	beklagen, bezwaar hebben, inbrengen, indienen, klachten
Domicilium citandi --	eerder vermeld
Dommagement -----	schadevergoeding
Duimpegelaar -----	opzichter, administrateur
Dunckenis -----	menen
Devoir -----	plicht, uiterste best, vlijt, naarstigheid
Eclaircissement -----	verduidelijking
Edictum -----	openbaar bevel, aanslag, landsverordening
Efficacius -----	werkzaam, doeltreffend
Eligeren -----	verkiezen, uitkiezen
Eligible (bel) -----	verkiesbaar
Elucidatie -----	verlichting, verklaring, opheldering
Eluderen -----	ontwijken, verijdelen, ontgaan, teleurstellen
Emaneren -----	uitgaan, uitstralen, uitstromen, uitvloeien
Emolument -----	genot, gewin, profijt, bate
Empliceren -----	begrijpen, behelzen, betekenen, inhouden, meebrengen
Employeren -----	besteden, aanleggen, bezigen, aanwenden
Entameren -----	aankaarten, aanknopen, aansnijden, aanspreken, aanvoeren
Eodem -----	hetzelfde, aldaar, op dezelfde plaats
Equitalen -----	billijk
Erheffelijk -----	argwaan
Erneren -----	in levensonderhoud voorzien

Erresen -----	ontstaan
Erroneus -----	foutief, incorrect, verkeerd
Eruieren -----	oproepen, ontlokken
Eschapperen- -----	ontsnappen, ontvluchten
Estimeren -----	hoogachten, schatten
Ex aequo et bono -----	toewijzing naar billijkheid
Ex causa malitiosus -----	op grond van zijn daden
Ex officio -----	ambtshalve
Exactitude -----	nauwkeurigheid, juistheid, accuratesse
Excederen -----	te boven gaan
Excideren -----	afwickelen
Executeren -----	zijn werk doen, een vonnis uitvoeren, uitrechten
Executoriaal -----	ter uitvoering van een vonnis, ingevolge vonnis, vatbaar voor
Exerceren -----	onderscheiden, overtreffen, bezighouden, uitblinken, legeroefening
Exempt -----	vrijgesteld, vrij, uitgenomen, bevrijd
Exemption -----	vrijstelling
Exhiberen -----	iets b.v. een schrift overleggen/ overhandigen
Exigentie -----	vordering, eis
Exonereren -----	bevrijding van een wettelijke verplichting tot schadevergoeding
Expedient -----	slimmigheid, redmiddel, uitweg, remedie
Experceren -----	ervaren
Expireren -----	aflopen, sterven, ten einde lopen, uitademen
Exponeren -----	bevatten, blootstellen, onderwerpen aan, trotseren
Extensie -----	uitbreiding
Extenderen -----	uittrekken, uitbreiden, uitspannen
Extract -----	kort begrip, uittreksel
Extraderen -----	overhandigen, uitleveren
Extraditie -----	uitlevering
Exploictier -----	deurwaarder
Exprimeren -----	uitdouden, uitdrukken
Exhiberen -----	tentoonstellen, voordragen, vertonen
Facit veritatem -----	een waarheid
Famam -----	verslag doen van
Fatalis appellationis -	dingen die noodzakelijk zijn voor instellen van een bijeenkomst
Fatalia -----	lot
Faucebree -----	onderwal bij een stadsmuur
Fiat citatio -----	goedkeuring dagvaarding
Fidei commis -----	bepaling in testament
Filia -----	van de dochter
Filii -----	van de zoon
Fixum -----	vast bedrag, vastgesteld bedrag
Formam probantem -	criminele verhoren
Futurum -----	toekomstige tijd
Genoodtperst -----	noodzakelijk
Geswettet -----	grenzend aan
Ggl -----	goudgulden, meestal 28 stuiver
Grafte -----	knik of mini terras op een helling
Grase -----	oppervlaktemaat voor weiland
Gravamen -----	last, bedenking, bezwaar, bezwaar tegen kerkleer
Gravamina -----	bezwaar
Griemanck -----	een maat
Grifte -----	kanaaltje bij een verlaat (sluis)
Gruppelen -----	greppels maken, steken, slaan
Hac vice -----	voor deze keer

Haeredibus sub beneficio --	onder het voordeel van de erfgenamen
Heredes -----	erfgenamen
Heuker -----	kleine kruidenier
Heuvelingh -----	bestuurder van een Gilde
Hujus -----	kan zowel hier als heen betekenen
Hommages -----	eerbetoon
Ignorantie -----	onkunde, onwetendheid, onbedachttheid
Illucidatie -----	opheldering, ...deren: ophelderen
Illusoir -----	bedrieglijk, denkbeeldig, fantastisch, misleidend, onwaar
Immissie -----	gerechtelijke toewijzing, inbezitstelling, invoering
Impenderen -----	aanwenden
Impetrant -----	impt., verzoeker, eiser, hij die iets verkrijgt
Impetreren -----	verwerven, verkrijgen
Impost -----	honorarium, belasting, heffing, schatting
Impugneren -----	bevechten, bestrijden
In dorso -----	op de keerzijde
In eventum -----	in geen geval
In mora -----	nalatig, in gebreke
Inclineren -----	toe neigen, neigen
Incommoderen -----	hinderen, lastigvallen
Incumberen -----	opleggen, opsteunen, aanvorderen, voor hebben
Inconveniënt -----	bezwaar, ongelegen, ongeval
Incurreren -----	vervallen in, aanlopen tegen
Indemneren -----	schadeloos houden, vrijhouden, vrijwaren van schade
Indicia -----	informatie
Indispositie -----	ongesteldheid, ongezond, met kennisgeving afwezig
Induceren -----	afleiden, bepraten, overreden,
Infereren -----	afleiden, als gevolg trekken, inbrengen, opdragen
Infligeren -----	opleggen
Influeren -----	invloed hebben, insluipen,
Inhereren -----	inblijven, aankleven, op iets blijven staan
Inhiberen -----	beletten, het verbieden, remmen, stoppen
Injungeren -----	voorschrijven, bevelen
Injurieus -----	eer rovend, lasterlijk, smadelijk, beledigend
Inquireren -----	onderzoeken, doorsnuffelen, navraag doen, ondervragen
Insalutato hospite ---	zonder zijn gastheer te groeten
Insereren -----	inzetten, invoegen
Insinueren -----	aantijgen, indirect beschuldigen, toespelen, zinspelen op
Insisteren -----	aandringen, op iets staan
Insteren -----	insisteren, erop aandringen
Institueren -----	instellen, oprichten, stichten
Integrum -----	compleet
Intenteren -----	bevatten
Intercederen -----	tussenspreken, bemiddelen
Intercessie -----	bemiddeling, tussenkomst, voorspraak
Interdiceren -----	verbieden
Interdit -----	verboden
Interponendae -----	tussenbeide
Interponeren -----	tussenplaatsen
Interpretatie -----	opvatten, uitleggen, lezing, duiding, oordeel, standpunt
Intervenient -----	iemand die bemiddeling verleent
Inthimatie -----	aankondiging, bekendmaking
Intituleren -----	naam noemen, benamen
Inunderen -----	onder water zetten, overstromen
Ipsa jure -----	de wet
Issue -----	belangrijk punt, kwestie, onderdeel, onderwerp, thema

Iverige -----	overige, ander, andere, de rest,
overblijven, resterend	
Jouisseren -----	genieten, het genot hebben van
Judicio (actum) -----	gedaan in gerecht
Juk -----	oppervlakte maat, 50 are
Jure -----	volgens het recht
Jure precipio -----	juiste volgorde
Juricata -----	vonnis
Jus Pauperum -----	recht der armen
Juxta -----	volgens, bij behorende bij
Kaack -----	schandpaal
Labefacteren -----	verzwakken
Laederen -----	beledigen, benadelen, schaden
Lanfer -----	lange zwarte sliert stof aan een zwarte begrafenishoed
Latiteren -----	schuilen, zich uit de voeten maken, wegschuilen
Lecture -----	lezing, iets hebben gelezen
Legitima tutrix -----	wettige voogdes
Litaeas -----	brieven
Litis pendent -----	in afwachting van
Litispendentie -----	het aanhangig zijn van een geding, tijd van een proces
Littera -----	missive, brief
Lijftocht -----	levensmiddelen, vruchtgebruik, weduwgift, jaargeld
Magistraat -----	raadsman, strafrechter, ambtenaar, bewindsman, overheid
Maintineren -----	onderhouden
Maintien -----	behoud, houding
Malitiosus desertor --	chtscheiding
Mandans -----	bestuursrecht, overheidsorgaan, dat een mandaat geeft
Maneance -----	stand van zaken
Meleren -----	dooreen brengen, mixen
Membrum -----	lid
Meriten -----	verdiensten, verdienen, waardig zijn
Meriteren -----	verdienen, waardig zijn
Mesures -----	maatregelen, voorzorgen
Milddadighlijk -----	welwillend, barmhartig
Missive -----	schrijven
Mobilia -----	losse have of roerende goederen
Momboiresse -----	moeder/ ouder (heeft zeggenschap over haar minderjarige kinderen)
Mortificeren -----	doden, uitdoen, te niet doen
Muniëren -----	sterken, bewaren, beschermen
Murus Athenius -----	onwrikbare muur
Mutueel -----	over en weer, wederkerig, wederzijds
Narigtinge -----	verkondiging
Negligentie -----	nalatigheid, slordigheid, onachtzaamheid
Negotiatie -----	handelsverdrag, afsluiting van een lening
Negotiëren -----	handelen, handeldrijven, verhandelen, onderhandelen
Necessiteren -----	aanzetten, dwingen, eisen, kosten, pressen, verplichten
Noie -----	afk. nomine, in naam van
Noie Uxoris -----	uit naam van zijn vrouw
Nolens volens -----	tegen wil en dank
Nomine -----	uit naam van
Non ausugiendo -----	niet vooruitgaan
Noveren -----	schuldvernieuwing aangaan, vernieuwen
Occasie -----	gelegenheid, voorval
Obedientie -----	gehoorzaamheid in kloosters, kloostertucht
Obediëren -----	gehoorzamen
Observantie -----	onderhouden van orderegels

Obsteren -----	in de weg staan
Obtineren-----	vonnis krijgen, verwerven, bekomen
Odiosus -----	verveling
Officiant -----	beambte, priester, die de mis opdraagt
Officien -----	hulp, bijstand
Olderman -----	bestuurder van een gilde
Obtemporeren -----	gehoorzamen, nakomen
Obrueren -----	vernietigen, iemand van zijn stuk brengen
Odieus -----	bezwarend, ergerlijk, hatelijk, schandelijk, vijandig
Ondersaat -----	onderdaan
Onereus -----	drukkend, lastig, bezwarend, moeilijk, ingewikkeld
Opponeren -----	bestrijden, bezwaar maken, ertegen verzetten, tegenspreken
Opposeren -----	tegenstellen, tegenzetten, weerstaan
Ordonnantie -----	bepaling, schikking, bevelschrift, plakkaat, regeling
Ordonneren -----	bevelen
Pandhalinge -----	onderpand
Partium -----	onderdelen
Patrocineren -----	voorstaan, verdedigen
Pecceren -----	zondigen, misdoen
Peniteren -----	berouw hebben, recht gebruikmaken afzien
Peremptorische -----	koopovereenkomst
Pericul -----	beslissende
Periculum in mora --	gevaar
Perpetrerer -----	gevaar in uitstel
Perseveren -----	bedrijven, begaan, volvoeren
Persuaderen -----	blijven aandringen
Pertinaciter -----	overtreden, overhalen, overtuigen
Petri ad cathedram --	hardnekkig
Placcaat -----	pieterstoel, dag die gevierd word op 22 febr.
Plaidoyer -----	bevel, plakceel, plakschrift
Planeren -----	voorspraak
Plankettinge -----	effenen, gelijkmaken, gladmaken, zweven
Poenaal -----	schutting, houten omheining
Pondereren -----	de straf betreffend
Possessionem -----	overwegen
Possessor -----	in het bezit van iets komen
Possideren -----	bezitter, eigenaar, houder
Possiderende -----	bezitten
Post tanti temporis -	aan de macht zijn
Postuleren -----	na deze tijd
Poursuite -----	zonder bewijs aannemen, veronderstellen
Poursuiveren -----	achtervolging
Pousseren -----	aanhouden, najagen, vervolgen, volhouden
Praectexeren -----	adverteren, bevorderen, doorzetten, voortdrijven
Practicabel -----	tentoonstellen
Praeferentie -----	begaanbaar, doenlijk, Mogelijk, uitvoerbaar
Praevaleren -----	recht op voorrang, voorkeur, voorrecht, voorrang
Prealable -----	kiezen, voor laten gaan, overtreffen, te boven gaan
Prealablement -----	voorafgaand
Praenunciëren -----	vooraf
Praesiderende -----	pronunciëren, uitspreken van een vonnis
Praesigeren -----	zitten
Praevie -----	voorstaan, duren
Precautie -----	binnenkomst
Preceptor -----	voorzichtigheid, voorzorg, behoedzaam
Precipiteren -----	leraar, leermeester
	overijlen, neerstorten, verhaasten

Preferabel -----	idealer, verkieslijk, voorkeur verdienend
Prefigeren -----	voorbestemmen, fixeren, van tevoren vaststellen
Prejudiceren -----	beschadigen, veroordelen, op oordeel vooruitlopen,
Prejuditie -----	nadeel, vooroordeel, voorbeslissing, inbreuk op recht
Premitteren -----	voorzenden, voorheen zenden, vooraf zenden
Prerogatief -----	voordeel, staats voorrecht aan één bestuurder
Persisteren -----	volharden, op iets blijven staan, bevestiging vorige verklaring
Prestantie -----	overtreffen
Presumeren -----	vermoeden, aannemen, onderstellen, ervan uitgaan
Presupponeren -----	als waar aannemen, onderstellen, veronderstellen
Presuppost -----	aangenomen rechten
Pretenderen -----	beweren, stellen, verklaren, voorgeven, doen alsof
Pretentie -----	eis, afvordering (verlangen), voorwending, rechtswaan
Pretext -----	voorwendsel
Preveniëren -----	voorkomen, beletten, iemand iets verwittigen
Priseers mannen-----	taxateurs
Priseren -----	waarderen, schatten
Pro parte -----	het geheel voor het deel, gedeelte
Pro re nata -----	naar de aard van de zaak
Procederen -----	voortgaan, voortvaren, dingen, pleiten, bevorderen
Procreëren -----	te verwekken, zich voortplanten
Procuratie -----	mandaat, licentie, vergunning, volmacht
Procureren -----	bezorgen, leveren, verstrekken
Prodigus -----	verkwister
Proflueren -----	ontspringen, ontspruiten, uit iets volgen
Projudicie -----	voorbeslissing, vooroordeel, inbreuk op recht
Promunciëren -----	vonnis geven
Propensie -----	geneigdheid, neiging,
Prosperiteit -----	voorspoed, bloei, welstand, welvaart
Posses -----	bezit
Prove -----	bewijs
Provie cauti -----	het komt kijken
Proflueren -----	ontspringen, ontspruiten, uit iets volgen
Puister treder -----	windtrapper kerkorgel
Pulpetum -----	ladekastje, secretaire
Quaart -----	kwart
Qualitate -----	in hoedanigheid van, ambtshalve
Qualitate qua -----	soort
Quaevis competentia -	elke bekwame
Questieuse -----	desbetreffende
Quoad -----	voor zover, wat betreft
Quoad primum membrum -	het eerste lid
Quoad ad torum et mensam -	gescheiden van tafel en bed
Ralenteren -----	verminderen, belemmeren, verzwakken
Raswercker -----	wever van een soort laken, ras genoemd
Rat. off. -----	ratione officii, uit hoofde van zijn ambt
Ratihaberen -----	goedkeuren
Reatu -----	moedwillig bestaan, vergrijp, beschuldigd, aangeklaagd
Recepis -----	ontvangstbewijs
Recipisse -----	ontvangstbewijs, kwitantie
Reciprocatie -----	weerkering
Reciproke -----	wederzijds
Reciproceren -----	antwoorden op, vergelden
Recht d'aubaine -----	persoonsgebonden recht
Recht van Issue -----	fiscaal recht, belasting op erfenissen
Recognitie -----	belasting, erkenning, heffing

Recompens ----- honorering, prijs	beloning, loon, vergoeding, premie,
Recouvreren -----	herkrijgen, terugkrijgen
Rede -----	aanspraak, argument, begrip, betoog, denken, bewustzijn
Redemptie -----	terugkoop, loskoppeling, bevrijding
Reden ter contrarie -	in strijd daarmee, in tegendeel
Redger -----	bestuurder in Friesland, notaris/ plattelandsrechter in Groningen
Redimeren -----	verlossen, vrijkopen
Redres -----	herstel, herstelling, vergoeding, herziening
Redresseren -----	goedmaken, herstellen, rectificeren, weer goed maken
Referent -----	aankondiger, berichtgever, commentator, deskundige
Refractair -----	weerspannig
Refunderen -----	terugbetalen, herstellen, vergoeden, vergelden, opbrengen
Refusie -----	weigering
Regard van -----	in aanmerking genomen
Regres -----	verhaal, recht op schadevergoeding
Reguarde van -----	met het oog op
Reipublicae causa --	in het belang van het algemeen
Reïterereren -----	herhalen, vernieuwen
Remediëren -----	verhelpen, beter maken, genezen, helen, herstellen
Remitteren -----	aflaten, betalen, kwijtschelden, afnemen, minderen
Removeren -----	weren, afwenden, verwijderen
Rendant -----	rekeninghouder, rentmeester, rekenplichtig beheerder
Rendante -----	vrouwelijke rentmeester
Renunciëren -----	veroordelen
Renvoyeren -----	verzenden, in handen stellen, verwijzen
Repartitie -----	verdeling onder de rechthebbende, aandeel
Representeren -----	iemand of iets vertegenwoordigen, belichamen, gewicht hebben
Repudiëren -----	afwijzen, verwerpen, verstoten, verlaten
Requête -----	verzoekschrift
Requestreren -----	per verzoekschrift
Requieren -----	verzoeken, eisen
Requistite -----	vereiste
Requisita -----	verzoeken
Requisitie -----	inleiding om tot een eis te komen, vaststelling van feiten, aanhouden
Rescissie -----	vernietiging, ontbinding, ongeldigverklaring
Rescriberen -----	antwoorden, terugschrijven
Resignatie -----	neerleggen van ambt
Resigneren -----	afstand doen van, neerleggen (lot/ambt), berusten
Resisteren -----	weerstand bieden
Resolveren -----	besluiten voornemen
Ressort -----	ambts-/rechtsgebied, bestuur, bewind, district, drijfveer
Restitutio in integrum -	aansprakelijkheidsrecht, uitspraak rechter: schade vergoeden
Retardereren -----	vertragen, ophouden, belemmeren
Retireren -----	achteruitgaan, terugtreden, terugtrekken, achteruitwijken
Retroacta -----	archiefstukken van vroegere datum
Reusseren -----	vooruitkomen, vooruitgaan
Revideren -----	doorzien – herzien – nazien
Reviser -----	beoordeelaar, accountant
Revoceren -----	herroepen, intrekken, terugnemen, terugtrekken
Rode roeden -----	kerspelsoldaten, taak: bedelaars en landlopers weren
Roede -----	aantal voeten, var. 7 tot 21. In Groningen 4.116 meter
Rondement -----	ronduit, rondweg
Ruïneus -----	hoogst nadelig

Ruiden -----	water van ruigte zuiveren
Saiseren -----	vatten, vasthouden, in het bezit stellen
Salve -----	wees gegroet
Salvo jure -----	van rechtswege, privilege, behoudens zijn recht
Salvo meliori -----	advies
Salvum conductum -	vrijgeleide
Scheidpalen -----	schutting, houten omheining
Scholarch -----	schoolbestuur, schoolbestuurder, schoolopziener
Schuld mold -----	mold = mud, belasting in natura (haver, gerst, of rogge)
Scriba -----	schrijver
Secluderen -----	afzonderen, afsluiten, uitsluiten
Secunda instantia --	tweede aanleg
Secunderen -----	bijstand verlenen
Segelinga -----	voor een moment
Semel et simul -----	tegelijktijd
Sententie -----	kernspreuk, oordeel, rechtspraak, spreuk, uitspraak, verdict
Separatio quoad torum et mensam --	scheiding van tafel en bed
Sequestratie -----	gerechtelijk besluit, beslaglegging, in bewaring stellen
Sequestro -----	beslaglegging
Servituit -----	dienstbaarheid
Setma -----	gerechtelijke inbeslagneming, roof, pand
Setting -----	gerechtelijk in beslagneming
Si sine liberis -----	vrij van kinderen
Sibtal -----	graad van bloedverwantschap
Signete -----	kleinzegel of zegelring
Simul et simel -----	in 1 keer en alles te gelijk
Sistendo -----	door die overblijft
Sisteren -----	zich laten vinden, verschijnen, daarstellen, tegenhouden
Sluikerijen -----	smokkelarij
Snaphaan -----	vuursteengeweer
Solemneel -----	plechtig, feestelijk, plechtigheid, feestelijkheid
Solemnisatie -----	plechtig bevestigen of voltrekken
Sollicitare -----	in heftige beweging brengen, prikkelen, ophitsen
Solliciteur -----	soll. , procureur, ambtelijk rechtspersoon
Soulacement -----	opluchting
Soulageren -----	verlichten, troosten, lenigen
Species -----	gedaante, soort
Stadsmeier -----	gebruiker van grond, welke in eigendom van de Stad is
Stipuleren -----	toezeggen
Strijkgeld -----	steekgeld, premie voor hoogste bieder, ploggeld
Studiosus -----	leerling, student
Sub beneficio inventarii -	onder het voorrecht van boedelbeschrijving
Submissie -----	inkorting, onderdanigheid, onderschikking, vermindering
Submitteren -----	onderstellen, verblijven
Substitueren -----	in plaats zetten van iets of iemand, vervangen
Succederen -----	involgen, gelukken, in erfrecht opvolgen, erven
Succesneur -----	erfgenaam, nakomeling
Succumbent -----	verliezende partij in een geding
Summatie -----	bij een rekening, bijeenvoeging, herhaling
Summum periculum	het hoogste risico
Supersederen -----	aflaten, nalaten
Suppediteren -----	aan de hand doen, behulpzaam zijn, verschaffen
Suspensie -----	achterdocht, argwaan, nadenken, vermoeden, verdenking
Sustentatie -----	onderhoud
Sustenuue -----	het beweerde, de mening, bewering
Suspicie -----	argwaan, verdenking
Sustineren -----	aanvoeren, beweren, stellen

Suppleant -----	plaatsvervanger
Suppliant -----	smekeling
Surcheren -----	schorten, opschorten, uitstellen
Surrogeren -----	in plaats stellen
Suspensie -----	achterdocht, argwaan, nadenken, verdenking, vermoeden
Sustenteren -----	in zijn onderhoud voorzien
Sustenuë -----	bewering
Sustineren -----	staande houden, drijven, aanvoeren, beweren, stellen
Syndicus -----	beheerder, bewindvoerder, raadgever
Taler -----	oude munt
Tali quale -----	tali: deze, quale: treurige toestand, tali quale: zo welke (italiaans)
Ter Occasie -----	gelegenheid, moment
Tergiverseren -----	dralen, uitvluchten zoeken, weifelen
Thresorier -----	schatontvanger
Tonifiëren -----	opwekken, stimuleren
Tonneboejer -----	zeetonnen verzetter
Tortureren -----	folteren, kwellen, pijniging
Toties quoties -----	zo vaak als
Transigeren -----	overkomen, overzetten, verdragen
Tramponeren -----	beschadiging – ontredderd – gehavend
Transfix brief -----	juridisch document
Turberen -----	beroeren
Uniëren -----	verenigen
Ugeren -----	drijven, dwingen, met nadruk stellen
Usurpatie -----	inbezitneming, inlijving, overweldiging
Ut supra -----	als boven, als hierboven, zoals hierboven beschreven
Uveneren -----	overeenkomen
Ux. -----	afk. echtgenote, echtgenoot
Uxoris -----	vrouw, echtgenote
Vaceren -----	beledigen, ontledigen, onbezet ambt, vacante functie
Veniam Aetatis -----	meerderjarigheidsverklaring, gunst t.a.v. de leeftijd
Veragierde -----	verergerd
Veralineren -----	bezwaren
Verlaat -----	sluis
Verpangelen -----	verruilen, versjacheren, (een pangel is een betaalmiddel)
Verpondinge -----	een vorm van grondbelasting
Verseren -----	verkeren
Verus contumax -----	echte trots
Vexeren -----	kwellen, ergeren, foppen, knevelen, onderdrukken
Viaticum -----	laatste communie toegediend aan iemand in stervensgevaar
Vide -----	vid., zien
Vide infra -----	zie hieronder
Vidimus -----	wij hebben gezien
Vidit -----	vt, heeft dit gezien
Viduitate -----	sterfgevallen
Vigeren -----	van kracht zijn, groeien, sterk en krachtig zijn
Vidimus -----	wij hebben gezien (bv. in een eerdere akte)
Vigilantie -----	waakzaamheid
Vigileeren -----	toezien, waken
Vilipendentie -----	vergruizing, bejegening, beschimping
Vindicatie -----	claim, opeising, terugvordering, wraakneming
Vonder -----	brug, smalle brug, slootplank, loopbruggetje
Waardij -----	berekening, evaluatie, raming, schatting, taxatie, waardering
Wedman -----	deurwaarder
IJder -----	ieder
Zeilree -----	gereed om te gaan zeilen (ook: seilree)